

Toplumlar arası diyalog ihtiyacı

● Rifat BALI

REFAH-Yol hükümetinin büyük ortağı RP iktidara geldikten sonraki ircaatında sergilediği davranışta geçmişteki çizgisiyle en zıt, şartırcı ve özellikle Yahudi çevrelerinin zihinlerinde kuşku yaratan tavrı, iktidar olmadan önce kullandığı popülist siyaset lisanını süsleyen "Yahudi" motiflerine rağmen, Türkiye'nin İsrail ile olan ilişkilerinde takanmış olduğu olumlu yaklaşımı olmuş ve bu yaklaşımın "takiyye" olup olmadığı hep sorgulanmıştır.

RP, "reel politika" ve İslâmi kamuoyu

RP'nin "reel politika" gereği başta Yahudi lobileri olmak üzere, geçmişte karşı çıktığı İsrail ve ABD'deki etkin güç çevreleriyle, görüşmelerde bulunması, bir yerde İslâmi akımda yer alan ve köklerinde tarihsel nedenler bulan İsrail/siyonizm karşıtı hissiyatın yerini hassas dengeleri gözetken "akalıcı" bir siyasete ve ABD'nin çizmiş olduğu bir "büyük plan"ın uygulanmasına bıraktığı görülmektedir. İslâmcı aydın Abdurrahman Dilipak'ın deyişiyle "siyonist İsrail"le sonuna kadar savaşma" üzerine kurulmuş olan "ütopya", "reel politika diye bir şey" olduğundan belirsiz bir tarihe ertelendi (Akit, 30 Temmuz 1996).

Ancak aynı tavrın, özellikle İslâmi kamuoyu tarafından aynı çabuklukla ve hevesle benimsendiği iddia edilemez. "Reel politika" kistasları yerine daha çok "ortak Müslüman vicdana" hissiyatıyla hareket eden vasat İslâmi kamuoyu her ne kadar "reel politika"nın icapları karşısında kendine bir "çekli düzen" verme ihtiyacını hissedip özellikle "İsrail/siyonizm/Yahudi" karşıtı söylemini daha tutarlı, akılcı ve duygusallıktan arınmış bir şekilde sürdürdüğü görülüyorsa da, bu duyguların bir günden diğerine değiştiklerini ve/veya yok olduklarını kabul etmek pek gerçekçi olmaz. Bugün bir yandan Türkiye'deki iç siyasi ortamın gerginliği, diğer yandan Ortadoğu'daki siyasi havanın bir durağanlık arzemesi nedeniyle İslâmi kamuoyunda İsrail/siyonizm/Yahudilik konusunda görülen duygusallık ve gerilimden arınmış nisbi sükûnet ortamının Ortadoğu'da meydana gelebilecek herhangi bir siyasi olaydan hemen elektrik çarpması gibi etkileneceği pek muhtemeldir.

RP-Yahudi lobileri ilişkileri

İslâmi kamuoyunda ve vicdanında mevcut olan bu hassasiyetten dolayıdır

İslâmi kesimde, popüler yazarların, siyasetçilerin yıllardan beri Yabudiler konusunda popülist bir lisanla vaaz ettiklerinin, diğer yandan İsrail devletinin Filistinliler'e karşı uyguladığı şiddet içeren siyasetiyle oluşan ortamda, kamuoyunda bir Müslüman'ın bir Yabudi'yle, değil bir arada görülmeleri, birbirleriyle görüş alışverişlerinde bile bulunmaları bir tabu haline gelmiştir.

herhalde, Prof. Erbakan Türk kamuoyunda İsraili devlet adamları ve/veya Amerikan Yahudi lobisi liderleriyle bir arada görünmemeyi tercih etmiş, basına açık konuşmalarla, kapalı kapılar ardındaki konuşmalarda değişik lisanlar kullanmıştır. Bunun yakın geçmişteki örneği Prof. Erbakan'ın İsrail Dışişleri Bakanı David Levy ile yaptığı görüşmede görüldü. Ancak çok daha yakın ve basında neredeyse hiç bahsi geçmeyen bir örneğine ise geçtiğimiz ayda rastlandı. Prof. Erbakan'ın Başbakanlığı sırasında Amerika'da etkin bir sivil toplum ve lobi teşkilatı olan Amerikan Yahudi Kongresi (AJC) temsilcileriyle birlikte 4 Haziran 1997 tarihinde yaptığı görüşme Başbakanlık günlük program listesinde yer almadı (Sabah, 5 Haziran 1997). Daha sonra da AJC heyetinin gündemindeki iki ana konunun Türkiye-İsrail Serbest Ticaret Antlaşması'nın onaylanmasını hızlandırmak ve RP'nin Yahudiler'e karşı beslediği "gerçek niyeti"ni anlamak olduğu anlaşıldı. (Hürriyet, 11 Haziran 1997, sh. 40). Görüşmenin örtbas edilmesinin muhtemel izahı Prof. Erbakan'ın kendi tabanının bu tür bir buluşmayı biraz zor kabul edebileceği inancı olup, bu da RP'nin Refahiyol koalisyonundan önce sergilemiş olduğu kendi siyasi tavrının

ve doğru gözükmektedir.. ancak yanlış.

İlişkileri örtbas etmek doğru mu?

Sadece "reel politika" gereği, ve AJC'nin temsil ettiği lobi gücünün ABD Kongresi ve Avrupa Birliği'ne üye ülkeler nezdinde Türkiye lehine kullanılması doğrultusunda olsa bile, bir Başbakan'ın şimdiye kadar siyasi ve ideolojik nedenlerle sürekli karşı çıktığı Yahudiler'i artık muhatap kabul edip konuşması ve işbirliğinde bulunması, ancak bu konuşmaların kamuoyuna yansıtılmaması yanlıştır, kaldı ki İsrail yanlısı makaleleriyle ve "özel" haberleriyle Yahudi/İsrail çevrelerine yakın olduğunu hissettirmek için özel bir çaba harcayan Sedat Sertoğlu'nun yazı konusu ettiği (Sabah, 11 Haziran 1997) AJC'nin 9 Haziran 1997 tarihli basın bildirisini Prof. Erbakan ve RP için son derece olumlu görüşler içermekteydi ve bu nedenle bu temasın önemsizleştirilmesi ve/veya saklanması salt bu nedenle dahi anlamlı değildir. Yanlış olmasındaki nedenlerden biri demokrasi açısından bir siyasetçinin yurttaşlarına ve seçmenlerine karşı şeffaf davranmaması, diğeri bir liderin

kendi seçmen tabanına, özellikle insani ilişkiler açısından, örnek olmamasıdır. Prof. Erbakan ile AJC temsilcilerinin resmi sıfatları bir yana bırakılırsa ve salt insani konuları ele alınırsa, son tahlilde bu buluşma Türk Müslüman(lar) ile Batılı/Amerikalı Yahudi(ler) arasında olan bir görüşmedir, günün geçerli deyişiyle bir "diyalog" dur ve Türkiye'deki İslâmi hareketin en tepe yöneticisinin, kurmayları ile birlikte, geçmişte ağır bir dille eleştirdiği Yahudiler'le, salt pragmatik siyaset nedenleriyle bile olsa, bir araya gelip karşılıklı çay içip müzakere etmesidir, insan ilişkileri açısından da bunun saklanması gereken, utanılacak, sakımlanacak hiç bir yanı yoktur.

Türkiye'de İslâm-Yahudi diyalogu mümkün mü?

İslâmi kesimde, bir yandan popülist yazarların, hatiplerin, siyasetçilerin yıllardan beri Yahudiler konusunda popülist bir lisanla yazdıklarının ve vaaz ettiklerinin, diğer yandan İsrail devletinin Filistinliler'e karşı uyguladığı ve çoğu zaman şiddet içeren siyasetiyle son El Halil olaylarında olduğu gibi bazı radikal ve fanatik Yahudiler'in Hz. Muhammed (s.a.v.)'e son derece çirkin bir şekilde hakaret etmelerine kadar varan saldırıların İslâmi tabanın vicdanı üzerinde yarattığı tepki ve tahribatın sonucunda, Türk kamuoyunda bir Müslüman'ın bir Yahudi'yle, değil bir arada görülmeleri, birbirleriyle görüş alışverişlerinde bile bulunmaları bir tabu haline gelmiştir. İslâmi kesimin "Yahudi" söyleminin yakın bir tarihe kadar popülist Yahudi karşıtı motiflerde süslenmiş olması yüzünden de benzeri bir tahribat, genelde ABD ve Batılı çevrelerin, özeldir Yahudiler'in, zihinlerinde meydana gelmiş ve kamuoyunda oluş(turul)an hava sonunda, "Cezayir sendromu"nun da etkisiyle, RP bir "Yahudi karşıtı parti" havasına bürün(dürül)müştür. Bu zihinsel tabular ve engeller nedeniyle azınlık olmanın vemiş olduğu ürkek ve sindir(tilmiş) haleti ruhiye ile kendini geniş toplumdan tecrit etmiş küçük bir Yahudi cemaati ile geniş bir toplum arasında, vitrine yönelik "dinler arası diyalog" türünden buluşmalar ve bu buluşmalarda iyi niyetle ifade edilen ve Prof. Mim Kemal Öke'nin deyişiyle, "sosyal romantizm" içeren görüşler ve arzular dışında, bir diyalog olmadığı gibi, bir yerde derin sınıfsal ve yaşam tarzı farklılıklarını nedeniyle de her iki taraf birbirlerinden uzak yaşamaktadır. Aynı zihinsel tabular ve tembellik nedeniyle de İslâmcı aydın Mehmed Şevket

Eygi'nin birçok kez yazdığı gibi İslâmi kesimin o kadar yakından ilgilendiği siyonizm/İsrail/Ortadoğu/Yahudilik konularında Türkiye'de ciddi bir araştırma enstitüsü bile kurulmamıştır. (Milli Gazete, 24 Kasım 1996, 8 Nisan 1997 ve 11 Haziran 1997).

Bir yandan popülist kültürle beslenmiş ve bu kültürün kendi hafızalarında bıraktığı çoğu zaman yanlış ve/veya tahrih edilmiş inançlar ve efsaneler nedeniyle ayrı ayrı anlamlar taşıyan İsrail/Yahudi/siyonizm kavramlarını birbirlerinin yerlerine kolaylıkla ikame ederek, karıştırarak, nevi şahsına münhasır yeni bir kavram oluşturan Müslümanlar, diğer yandan romantik bir siyonizm anlayışıyla İsrail'e karşı hissedilen duygusal bağlılık sonucunda İsrail'in haklı, haksız her türlü davranışını ve Türkiye'nin İsrail'le gelişmekte olan ilişkilerini, Türkiye çıkarları açısından değerlendirmeden, bir "Yahudi bakış açısı" ile gözü kapalı hemen onaylamaya hazır ve ortada mevcut olan kavram kargaşasından dolayı, İsrail'e ve siyonizme karşı getirilebilecek olan haklı veya haksız en ufak eleştiriye de "antisemitizm" etiketiyle yaklaşmaya meyilli olan küçük bir Yahudi toplumu, birbirlerinden çok şeyler öğrenebilecek ve Türkiye'nin ortak düşünce dünyasına katkılarda bulunabileceklerken, kendi ayrı dünyalarında ayrı ayrı yaşamaya devam etmekte ve kimsenin de diğerine el uzatmaya veya tereddütle uzatılan eli sıkıca kavrayıp herkesin önünde el ele çıkmaya niyeti olmadığı görülmektedir.

Bir parti genel başkanının Başbakanlığı sırasında kendi tabanına örnek olup, Amerikalı Yahudiler'le gerçekleştirdiği bu toplantıyı basına şeffaf bir şekilde yansıtması da Türkiye'de bir arada yaşamaktan başka çareleri olmayan "%99.99'u Müslüman" geniş bir toplumda küçük bir Yahudi toplumu arasında, sadece siyasal elitler ve kamuoyunda Yahudi toplumunun "elitler"i konumunda gözüken "büyük işadamları" düzeyinde, ve, yıldan yıla Demre'de toplanan "dinler arası diyalog" türünden toplantılarda sınırlı bir şekilde sürdürülen ilişkilerin, vasat halk ve toplum düzeyinde genişleşip gelişmesinde de bir katkısı ol(a)mayaacağı gibi zihinlerimizde yerleşik onlarca tabudan sadece biri olan "Yahudi" tabusunun daha da katmerleşmesine ve kemikleşmesine yol açacaktır. Son tahlilde, bu mesafeli durumdaki dinleri ve siyasi görüşleri ne olursa olsun kendi dinsel kimliklerinden önce ve o kimliklerinin üstünde kendilerini "Türkiyeli" hissedilen tüm yurttaşlar zararlı çıkacaktır.

Yeni Şafak 24-7-97